

Obres escollides de Lenin en català

EL PROGRAMA MILITAR DE LA REVOLUCIÓ PROLETÀRIA

V. I. LENIN
Gener 1916
2ª edició

Edicions internacionals Sedov

I.....	2
II.....	3
III.....	5

A Holanda, Escandinàvia i Suïssa, entre els socialdemòcrates revolucionaris, que lluiten contra aqueixa mentida socialxovinista de la "defensa de la pàtria" en l'actual guerra imperialista, sonen veus a favor de la substitució de l'antic punt del programa mínim socialdemòcrata: "milícia" o "armament del poble", per un nou: "desarmament". *Jugend-Internationale* ha obert una discussió sobre aquest problema, i en el seu número 3 ha publicat un editorial a favor del desarmament. En les últimes tesis de R. Grimm trobem també, per desgràcia, concessions a la idea del "desarmament". S'ha obert una discussió en les revistes *Neues Leben* i *Vorbote* [*El Precursor*].

Examinem la posició dels defensors del desarmament.

I

Com a argument fonamental s'addueix que la reivindicació del desarmament és l'expressió més franca, decidida i conseqüent de la lluita contra tot militarisme i contra tota guerra.

Però precisament en aquest argument fonamental resideix l'equivocació fonamental dels partidaris del desarmament. Els socialistes, si no deixen de ser-ho, no poden estar contra tota guerra.

En primer lloc, els socialistes mai han sigut ni podran ser enemics de les guerres revolucionàries. La burgesia de les "grans" potències imperialistes és avui reaccionària de cap a peus, i nosaltres reconeixem que la guerra que ara fa aqueixa burgesia és una guerra reaccionària, esclavista i criminal. Però, ¿què podria dir-se d'una guerra contra aqueixa burgesia, d'una guerra, per exemple, dels pobles que aqueixa burgesia oprimeix i que d'ella depenen, o dels pobles colonials, pel seu alliberament? En el punt 5è de les tesis del grup "La internacional", llegim: "En l'època d'aquest imperialisme desenfrenat ja no pot haver-hi guerres nacionals de cap mena", afirmació, evidentment, errònia.

La història del segle XX, segle de "l'imperialisme desenfrenat", està plena de guerres colonials. Però el que nosaltres, els europeus, opressors imperialistes de la majoria dels pobles del món, amb el repugnant xovinisme europeu que ens és peculiar, anomenem "guerres colonials", són sovint guerres nacionals o insurreccions nacionals d'aqueixos pobles oprimits. Una de les característiques essencials de l'imperialisme consisteix, precisament, en què accelera el desenvolupament del capitalisme en els països més endarrerits, ampliant i recruant així la lluita contra l'opressió nacional. Açò és un fet. I d'ell es dedueix inevitablement que en molts casos l'imperialisme ha d'engendrar guerres nacionals. *Junius*, que en un fullet seu defèn les "tesis" dalt mencionades, diu que en l'època imperialista tota guerra nacional contra una de les grans potències imperialistes condueix a la intervenció d'una altra gran potència, també imperialista, que competeix amb la primera, i que, d'aquesta manera, tota guerra nacional s'esdevé en guerra imperialista. També aquest argument, però, és fals. Això pot succeir, però no sempre succeeix així. Moltes guerres colonials, entre 1900 i 1914, no segueixen aquest camí. I seria senzillament ridícul dir que, per exemple, després de la guerra actual, si fineix en un esgotament extrem dels països bel·ligerants, "no pot" haver-hi "cap" guerra nacional, progressiva, revolucionària, per part de Xina, posem per cas, en unió de l'Índia, Pèrsia, Siam, etc., contra les grans potències.

Negar tota possibilitat de guerres nacionals sota l'imperialisme és teòricament fals, erroni del tot des del punt de vista històric, i equivalent, en la pràctica, al xovinisme europeu. Nosaltres, que pertanyem a nacions que oprimeixen a centenars de milions de persones en Europa, en Àfrica, en Àsia, etc., hem de dir als pobles oprimits que la seua guerra contra "les nostres" nacions és "impossible"!

En segon lloc, les guerres civils també són guerres. Qui admeta la lluita de classes ha d'admetre, com a mínim, les guerres civils, que en tota societat de classes representen la continuació, el desenrotllament i la recrudescència (naturals i en determinades circumstàncies inevitables) de la lluita de classes. Totes les grans revolucions ho confirmen. Negar les guerres civils o oblidar-les seria caure en un oportunisme extrem i renegar de la revolució socialista.

En tercer lloc, el socialisme triomfant en un país no exclou de cap manera, de colp, totes les guerres en general. Per contra, les pressuposa. El desenvolupament del capitalisme segueix un curs extraordinàriament desigual en els diversos països. D'una altra manera no pot ser davall el regim de producció de mercaderies. D'ací la conclusió indiscutible que el socialisme no pot triomfar simultàniament en tots els països. Triomfarà en un o en diversos països, mentre els altres seguiran sent, durant algun temps, països burgesos o preburgesos. Açò no sols haurà de provocar fregaments, sinó inclús la tendència directa de la burgesia dels altres països a xafar el proletariat triomfant de l'Estat socialista. En semblants casos, la guerra seria, de la nostra part, una guerra legítima i justa. Seria una guerra pel socialisme, per alliberar de la burgesia als altres pobles. Engels tenia completa raó quan, en la seua carta a Kautsky del 12 de setembre de 1882, reconeixia directament la possibilitat de

"guerres defensives" del socialisme ja triomfant. Es referia precisament a la defensa del proletariat triomfant contra la burgesia dels altres països.

Només quan haguem derrocat, quan haguem vençut i expropiat definitivament la burgesia en tot el món, i no sols en un país, seran impossibles les guerres. I des d'un punt de vista científic seria completament erroni i antirevolucionari passar per alt o dissimular allò que té precisament més importància: l'aixafament de la resistència de la burgesia, que és el més difícil, allò que més lluita exigeix durant el pas al socialisme. Els popes "socials" i els oportunistes estan sempre disposats a somiar amb un futur socialisme pacífic, però es distingeixen dels socialdemòcrates revolucionaris precisament en què no volen pensar ni reflexionar en l'aferrissada lluita de classes i en les guerres de classes per a assolir aqueix bell esdevenidor.

No hem de consentir que se'ns enganye amb paraules. Per exemple: a molts els és odiosa la idea de la "defensa de la pàtria", perquè els oportunistes francs i els kautskians encobreixen i velen amb d'ella les mentides de la burgesia en l'actual guerra de rapinya. Açò és un fet. Però d'ell no es dedueix que haguem d'oblidar el costum de meditar en el sentit de les consignes polítiques. Acceptar la "defensa de la pàtria" en la guerra actual equivaldria a considerar-la "justa", adequada als interessos del proletariat, i res més, absolutament res més, perquè la invasió no està descartada en cap guerra. Seria senzillament una neciesa negar la "defensa de la pàtria" per part dels pobles oprimits en la seua guerra contra les grans potències imperialistes o per part del proletariat victoriós en la seua guerra contra qualsevol Galliffet d'un Estat burgès.

Des del punt de vista teòric seria totalment erroni oblidar que tota guerra no és més que la continuació de la política per altres mitjans. L'actual guerra imperialista és la continuació de la política imperialista de dos grups de grans potències, i aqueixa política és originada i nodrida pel conjunt de les relacions de l'època imperialista. Però aquesta mateixa època ha d'originar i nodrir també, inevitablement, la política de lluita contra l'opressió nacional i de lluita del proletariat contra la burgesia, i per això mateix, la possibilitat i la inevitabilitat, en primer lloc, de les insurreccions i guerres nacionals revolucionàries; en segon lloc, de les guerres i insurreccions del proletariat contra la burgesia; en tercer lloc, de la fusió dels dos tipus de guerres revolucionàries, etc.

II

Al que s'ha dit cal afegir la següent consideració general.

Una classe oprimida que no aspirés a ensenyar-se en el maneig de les armes, a tindre'n, aqueixa classe oprimida només mereixeria que se la tractés com als esclaus. Nosaltres, si no volem convertir-nos en pacifistes burgesos o en oportunistes, no podem oblidar que vivim en una societat de classes, de la que no hi ha ni pot haver-hi una altra sortida que la lluita de classes. En tota societat de classes (ja es funde en l'esclavitud, en la servitud, o, com ara, en el treball assalariat), la classe opressora està armada. No sols l'exèrcit regular modern, sinó també la milícia actual (inclús en les repúbliques burgeses més democràtiques, com, per exemple, a Suïssa), representen l'armament de la burgesia *contra* el proletariat. Aquesta és una veritat tan elemental, que a penes si hi ha necessitat de detindre's especialment en ella. Serà prou recordar l'ocupació de l'exèrcit contra els vaguistes en tots els països capitalistes.

L'armament de la burgesia contra el proletariat és un dels fets més considerables, fonamentals i importants de l'actual societat capitalista. I davant de semblant fet es proposa als socialdemòcrates revolucionaris que plantegen la "reivindicació" del "desarmament"! Açò equival a renunciar per complet al punt de vista de la lluita de classes, a renegar de tota idea de revolució. La nostra consigna ha de ser: armar el proletariat per a vèncer, expropiar i desarmar a la burgesia. Aquesta és l'única tàctica possible per a una classe revolucionària, tàctica que es desprèn de tot el *desenrotllament objectiu* del militarisme capitalista, i que és prescrita per aquest desenrotllament. Només *després* d'haver desarmat la burgesia podrà el proletariat, sense traïr la seua missió històrica universal, convertir en ferralla tota classe d'armes en general, i així ho farà indubtablement el proletariat, però *només llavors; de cap mode abans*.

Si la guerra actual *sols* desperta entre els reaccionaris socialistes cristians i entre els gemegaires petitburgesos només esglai i horror, només repugnància envers tota ocupació de les armes, devers la sang, la mort, etc., nosaltres, per contra, hem de dir: la societat capitalista ha estat i és sempre un *horror sense fi* . I si ara la guerra actual, la més reaccionària de totes les guerres, prepara a aqueixa societat *una fi amb horror* , no tenim cap motiu per a lliurar-nos a la desesperació. I en una època en què, a la vista de tot el món, s'està preparant per la mateixa burgesia l'única guerra legítima i revolucionària, a saber: la guerra civil contra la burgesia imperialista, la "reivindicació" del desarmament, o millor dit, la il·lusió en el desarmament és únicament i exclusiva, pel seu significat objectiu, una prova de desesperació.

A qui diga que açò és una teoria al marge de la vida, li recordarem dos fets de caràcter històric universal: el paper dels trusts i del treball de les dones en les fàbriques, d'una banda, i la Comuna de 1871 i la insurrecció de desembre de 1905 a Rússia, per l'altra banda.

El propòsit de la burgesia és desenrotllar trusts, empentar a xiquets i dones a les fàbriques, on els tortura, els perverteix i els condemna a l'extrema misèria. Nosaltres no "exigim" semblant desenvolupament, no el "recolzem", lluitem contra ell. Però com lluitem? Sabem que els trusts i el treball de les dones en les fàbriques són progressistes. No volem tornar enrere, als oficis artesans, al capitalisme premonopolista, al treball domèstic de la dona. Avant, a través dels trusts, etc., i més enllà d'ells, cap al socialisme!

Aquest raonament, amb les corresponents modificacions, és també aplicable a l'actual militarització del poble. Avui la burgesia imperialista no sols militaritza tot el poble, sinó també la joventut. Demà tal vegada comence a militaritzar a les dones. Nosaltres hem de dir davant d'açò: tant millor! Avant, ràpidament! Com més ràpidament, tant més prop s'estarà de la insurrecció armada contra el capitalisme. Com poden els socialdemòcrates deixar-se intimidar per la militarització de la joventut, etc., si no obliden l'exemple de la Comuna? Això no és una "teoria al marge de la vida", no és una il·lusió, sinó un fet. I seria en veritat gravíssim que els socialdemòcrates, malgrat tots els fets econòmics i polítics, començaren a dubtar que l'època imperialista i les guerres imperialistes han de conduir inevitablement a la repetició de semblants fets.

Un observador burgès de la Comuna escrivia al maig de 1871 en un periòdic anglès: "Si la nació francesa estigués formada només per dones, quina nació tan horrible seria!" Dones i xiquets fins de tretze anys lluitaren en els dies de la Comuna al costat dels homes. I no podrà succeir d'una altra manera en les futures batalles per l'enderrocament de la burgesia. Les dones proletàries no contemplaran passivament com la burgesia, ben armada, metralla els obrers, mal armats o inermes. Prendran les armes, com en 1871, i de les espantades nacions d'ara, o millor dit, de l'actual moviment obrer, desorganitzat més pels oportunistes que pels governs, sorgirà indubtablement, prompte o tard, però d'una manera absolutament indubtable, la unió internacional de les "horribles nacions" del proletariat revolucionari.

La militarització penetra ara tota la vida social. L'imperialisme és una lluita aferrissada de les grans potències pel repartiment i la redistribució del món, i per això ha de menar inevitablement a un reforçament de la militarització en tots els països, inclús en els neutrals i petits. Amb què faran front a d'açò les dones proletàries? Es limitaran a maleir tota guerra i tot allò militar, es limitaran a exigir el desarmament? Mai es conformaran amb paper tan vergonyós les dones d'una classe oprimida que siga vertaderament revolucionària. Els diran als seus fills: "Prompte seràs gran. Et donaran un fusell. Pren-lo i ensenyat bé a manejar les armes. És una ciència imprescindible per als proletaris, i no per a disparar contra els teus germans, els obrers d'altres països, com succeeix en la guerra actual, i com t'aconsellen que ho faces els traïdors al socialisme, sinó per a lluitar contra la burgesia del teu propi país, per a posar fi a l'explotació, a la misèria i a les guerres, no amb bons desigs, sinó vencent a la burgesia i desarmant-la".

De renunciar a aquesta propaganda, precisament a aquesta propaganda, en relació amb la guerra actual, millor és no dir més paraules solemnes sobre la socialdemocràcia revolucionària internacional, sobre la revolució socialista, sobre la guerra contra la guerra.

III

Els partidaris del desarmament es pronuncien contra el punt del programa referent a "l'armament del poble", entre altres raons, perquè, segons diuen, aquesta reivindicació mena més fàcilment a les concessions a l'oportunisme. Ja hem examinat dalt allò que és més important: la relació entre el desarmament i la lluita de classes i la revolució social. Examinarem ara quina relació guarda la reivindicació del desarmament amb l'oportunisme. Una de les raons més importants que aquesta reivindicació siga inadmissible consisteix precisament en què ella, i les il·lusions a què dóna origen, debiliten i enerven inevitablement la nostra lluita contra l'oportunisme.

No hi ha dubte que aquesta lluita és el principal problema immediat de la Internacional. Una lluita contra l'imperialisme que no estiga indissolublement lligada a la lluita contra l'oportunisme és una frase buida o un engany. Un dels principals defectes de Zimmerwald i de Kienthal, una de les principals causes del possible fracàs d'aquestos germens de la III Internacional, consisteix precisament en què ni tan sols s'hi ha plantejat francament el problema de la lluita contra l'oportunisme, sense parlar ja d'una solució d'aquest problema que assenyale la necessitat de trencar amb els oportunistes. L'oportunisme va triomfar, temporalment, al si del moviment obrer europeu. En tots els països més importants han aparegut dos matisos fonamentals de l'oportunisme: primer, el socialimperialisme franc, cínic, i per això menys perillós, dels Plekhanov, els Scheidemann, els Legien, els Albert Thomas i els Sembat, els Vandervelde, els Hyndman, els Henderson, etc; segon, l'encobert, kautskià: Kautsky-Haase i el "Grup Socialdemòcrata del Treball" a Alemanya; Longuet, Pressemane, Mayeras, etc., a França Ramsay McDonald i altres caps del Partit Laborista Independent, a Anglaterra; Martov, Txjeidse, etc., a Rússia; Treves i altres reformistes anomenats d'esquerra, a Itàlia.

L'oportunisme franc està directament i oberta contra la revolució i contra els moviments i explosions revolucionàries que s'estan iniciant, i ha establert una aliança directa amb els governs, per molt diverses que siguin les formes d'aquesta aliança, des de la participació en els ministeris fins a la participació en els comitès de la indústria armamentista (a Rússia). Els oportunistes encoberts, els kautskians, són molt més nocius i perillosos per al moviment obrer perquè la defensa que fan de l'aliança amb els primers l'encobreixen amb parauletes "marxistes" i consignes pacifistes que sonen plausiblement. La lluita contra aquestes dues formes de l'oportunisme dominant ha de ser desenrotllada en *tots* els terrenys de la política proletària: parlament, sindicats, vagues, en la qüestió militar, etc. La particularitat principal que distingeix a aquestes *dues* formes de l'oportunisme dominant consisteix en què el problema concret de la *relació entre la guerra actual i la revolució i altres problemes concrets de la revolució* es silencien i s'encobreixen, o es tracten amb la mirada posada en les prohibicions policíiques. I això malgrat que abans de la guerra s'havia assenyalat infinitat de vegades, tant en forma no oficial com amb caràcter oficial en el Manifest de Basilea, la relació que servava precisament *aqueixa* guerra imminent amb la revolució proletària. Però el defecte principal de la reivindicació del desarmament consisteix precisament en què es passen per alt tots els problemes concrets de la revolució. O és que els partidaris del desarmament estan a favor d'un tipus completament nou de revolució sense armes?

Prosseguim. De cap manera estem contra la lluita per les reformes. No volem desconèixer la trista possibilitat que la humanitat (en el pitjor dels casos) passe encara per una segona guerra imperialista, si la revolució no sorgeix de la guerra actual, tanmateix les nombroses explosions d'efervescència i descontent de les masses i, malgrat els nostres esforços. Nosaltres som partidaris d'un programa de reformes que *també* ha de ser dirigit contra els oportunistes. Els oportunistes no farien sinó alegrar-se en el cas que els deixàrem completament la lluita per les reformes i ens elevàrem als núvols d'un vague "desarmament", per a fugir d'una realitat lamentable. El "desarmament" és precisament la fugida enfront d'una realitat detestable, i de cap manera la lluita contra ella.

En programa d'aqueix caire nosaltres diríem aproximadament: "La consigna i el reconeixement de la defensa de la pàtria en la guerra imperialista de 1914-1916 no serveixen més que per a corrompre el moviment obrer amb mentides burgeses". Aqueixa resposta concreta a qüestions concretes seria teòricament més justa, molt més útil per al proletariat i

més insuportable per als oportunistes que la reivindicació del desarmament i la renúncia a "tota" defensa de la pàtria. I podríem afegir: "La burgesia de totes les grans potències imperialistes, d'Anglaterra, França, Alemanya, Àustria, Rússia, Itàlia, el Japó i els Estats Units, és avui fins a tal punt reaccionària i està tan penetrada de la tendència a la dominació mundial, que *tota* guerra per part de la *burguesia d'aquests* països no pot ser més que reaccionària. El proletariat no sols ha d'oposar-se a tota guerra d'aquest tipus, sinó que ha de desitjar la derrota del "seu govern en semblants guerres i utilitzar aqueixa derrota per a una insurrecció revolucionària, si no s'assoleix la insurrecció destinada a impedir la guerra".

Pel que fa a la milícia, hauríem de dir: no som partidaris de la milícia burgesa, sinó únicament d'una milícia proletària. Per això, "ni un cèntim, ni un home", no sols per a l'exèrcit regular, sinó tampoc per a la milícia burgesa, inclús en països com els Estats Units o Suïssa, Noruega, etc. Tant més quant que en els països republicans més lliures (per exemple, a Suïssa) observem una prussificació cada vegada major de la milícia, sobretot en 1907 i 1911, i que se la prostitueix, mobilitant-la contra els vaguistes. Nosaltres podem exigir que els oficials siguin elegits pel poble, que siga abolida tota justícia militar, que els obrers estrangers tinguin els mateixos drets que els obrers nacionals (punt d'especial importància per als Estats imperialistes que, com a Suïssa, exploten cada vegada en nombre més gran i cada vegada amb major desvergonyiment obrers estrangers, sense atorgar-los drets). I a més, que cada cent habitants d'un país, per exemple, tinguin dret a formar associacions lliures per tal d'ensenyar-se en el maneig de les armes, elegint lliurement instructors retribuïts per l'estat, etc. Només en semblants condicions podria el proletariat ensenyar-se en el maneig de les armes efectivament per a si, i no per als seus esclavitzadors, i els interessos del proletariat exigeixen absolutament aqueix aprenentatge. La revolució russa ha demostrat que tot èxit, àdhuc un èxit parcial, del moviment revolucionari (com és ara, la conquesta d'una ciutat, un poblat fabril, una part de l'exèrcit) *obligarà* inevitablement el proletariat vencedor a posar en pràctica precisament aqueix programa.

Finalment, contra l'oportunisme no es pot lluitar, naturalment, només amb programes, sinó vigilant sense parar perquè se'ls pose en pràctica d'una manera efectiva. El major error, l'error fatal de la fracassada II Internacional, fou que les seues paraules no corresponien als seus fets, que s'inculcava el costum de recórrer a la hipocresia i a una desvergonyida fraseologia revolucionària (veja's l'actitud d'avui en dia de Kautsky i Cia. davant del Manifest de Basilea). El desarmament com a idea social (és a dir, com a idea engendrada per determinat ambient social, com a idea capaç d'actuar sobre determinat medi social, i no com a simple extravagància d'un individu) té el seu origen, evidentment, en les condicions particulars de vida, "tranquil·les" excepcionalment, d'alguns Estats petits, que durant un període prou llarg han estat al marge del sagnant camí mundial de les guerres, i que confien poder seguir apartats d'ell. Per a convèncer-se d'això basta reflexionar, per exemple, en els arguments dels partidaris del desarmament en Noruega: "Som un país petit, el nostre exèrcit és petit, res podem fer contra les grans potències" (i per això res poden fer tampoc si se'ls imposa per la força una *aliança* imperialista amb un o un altre grup de grans potències)..., "volem seguir en pau en el nostre apartat raconet i prosseguir la nostra política pobletana, exigir el desarmament, tribunals d'arbitratge obligatoris, una neutralitat permanent, etc." ("permanent", com la de Bèlgica?).

La mesquina aspiració dels petits Estats a quedar-se al marge, el desig petitburgès d'estar el més lluny possible de les grans batalles de la història mundial, d'aprofitar la seua situació relativament monopolista per a seguir en una passivitat flonja, tal és la situació social *objectiva* que pot assegurar cert èxit i certa difusió a la idea del desarmament en alguns petits Estats. Clar que semblant aspiració és reaccionària i descansa tota ella en il·lusions, perquè l'imperialisme, d'un o d'un altre mode, arrossega els petits Estats a l'engolidor de l'economia mundial i de la política mundial.

A Suïssa, per exemple, la seua situació imperialista prescriu objectivament *dues* línies del moviment obrer: els oportunistes, en aliança amb la burgesia, aspiren a fer de Suïssa una unió monopolista republicanodemocràtica, a fi d'obtindre guanys amb els turistes de la burgesia imperialista i d'aprofitar del mode més lucratiu i més tranquil possible aquesta "tranquil·la" situació monopolista.

Els vertaders socialdemòcrates de Suïssa aspiren a utilitzar la relativa llibertat del

país i la seua situació "internacional" per a ajudar a l'estreta aliança dels elements revolucionaris dels partits obrers europeus a assolir la victòria. A Suïssa no es parla, gràcies a Déu, un "idioma propi", sinó tres idiomes universals, els tres, precisament, que es parlen en els països bel·ligerants que limiten amb d'ella.

Si els 20.000 membres del Partit suís contribuïren setmanalment amb dos cèntims com "impost extraordinari de guerra", obtindríem a l'any 20.000 francs, quantitat més que suficient per a imprimir periòdicament i difondre en tres idiomes, entre els obrers i soldats dels països bel·ligerants, malgrat les prohibicions dels Estats Majors Generals, tot quant diga la veritat sobre la indignació que comença a estendre's entre els obrers, sobre la seua fraternització en les trinxeres, sobre les seues esperances d'utilitzar revolucionàriament les armes contra la burgesia imperialista dels seus "pro pis" països, etc.

Res d'açò és nou. Precisament és el que fan els millors periòdics, com *La Sentinelle*, *Volksrecht* i *Berner Tagwacht*, però, per desgràcia, en mesura insuficient. Només semblant activitat pot fer de la magnífica resolució del congrés d'Aarau quelcom més que una mera resolució magnífica.

La qüestió que ara ens interessa es planteja en la forma següent: ¿correspon la reivindicació del desarmament a la tendència revolucionària entre els socialdemòcrates suïssos? És evident que no. El "desarmament" és, objectivament, el programa més nacional, el més específicament nacional dels petits Estats, però en manera alguna el programa internacional de la socialdemocràcia revolucionària internacional.